

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ПРОГРАМА І РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«РЕКРЕАЛОГІЯ»

(для студентів 1 курсу денної і 2 курсу заочної форми навчання
напряму підготовки 6.020107 – «Туризм»)

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Рекреалогія» (для студентів 1 курсу денної та 2 курсу заочної форми навчання напряму підготовки 6.020107 – «Туризм») \ Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: А. Ю. Парфіненко, Л. В. Оболенцева, Я. В. Леонов. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 40 с.

Укладачі: А. Ю. Парфіненко, Л. В. Оболенцева, Я. В. Леонов

Рецензент: завідувач кафедри валеології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Президент Української асоціації валеологів, доктор біологічних наук, професор М. С. Гончаренко

Видання містить програму та робочу програму навчальної дисципліни, зокрема, тематичний план навчальної дисципліни, її зміст за модулями й темами, плани лекційних і практичних занять, завдання до самостійної та індивідуальної роботи студентів, питання для самодіагностики, перелік рекомендованої літератури, а також відображає систему поточного та підсумкового контролю знань студентів.

Затверджено на засіданні кафедри туризму і готельного господарства, протокол № 8 від 29 березня 2010 р.

Вступ

Останнім часом слово «рекреація» набуває дедалі більшого розповсюдження, хоча все ще й залишається не зовсім зрозумілим. У науковому середовищі відбувається жваве обговорення проблем теорії і практики рекреації. З розвитком туристської освіти, з відкриттям відповідних факультетів і кафедр, серед нормативних навчальних дисциплін з'являється і «Рекреалогія». І це цілком закономірно, оскільки індустрія туризму, дозвілля та розваг, функціонування курортів та парків відпочинку безпосередньо пов'язані з рекреацією.

Про рекреалогію як самостійну галузь знання почали говорити у 90-ті роки. Значною мірою це було пов'язано із тим, що численні проблеми рекреації вже не можна було вирішити в межах географії, соціології, медицини або валеології. Рекреаційна діяльність розвивалася в міждисциплінарній площині, що обумовило міждисциплінарний зміст рекреалогії як галузі знання. І сьогодні рекреація виступає предметом аналізу різних галузей науки, розглядається в біологічному, медичному, психологічному, соціальному, екологічному та інших вимірах і охоплює величезне коло проблем.

Енциклопедичні словники тлумачать слово «рекреація» як відпочинок, відновлення психофізичних та духовних сил людини тощо. Із цього визначення випливає й зміст рекреалогії як навчальної та наукової дисципліни, що вивчає особливості відновлення життєвих сил людини (духовних, фізичних моральних та ін.).

Навчальний курс «Рекреалогія» покликаний сформувати у студентів уявлення щодо основних рекреаційних потреб людини, розуміння специфіки і видів рекреаційної діяльності, знання з організації і розвитку рекреаційних систем.

РОЗДІЛ І

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «РЕКРЕАЛОГІЯ»

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

1.1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни:

Навчальний курс «Рекреалогія» покликаний сформувати у студентів уявлення щодо основних рекреаційних потреб людини, розуміння специфіки і видів рекреаційної діяльності, знання з організації і розвитку рекреаційних систем.

1.1.2. Предмет вивчення у дисципліні:

Предметом вивчення в рекреалогії є особливості й закономірності розвитку рекреаційних систем та їхніх підсистем, механізми та стратегії вдосконалення суспільної практики щодо відновлення здоров'я людини.

Згідно до СВО ХДАМГ Варіативної частини освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму «Туризм»; професійного спрямування «Туризм».

1.1.3. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
<i>Вихідна; передуює вивченню дисциплін професійного блоку</i>	<i>Рекреаційна географія</i>
	<i>Організація туризму</i>
	<i>Технологія туристської діяльності</i>
	<i>Планування і організація туристських маршрутів</i>
	<i>Туристські ресурси України</i>
	<i>Організація рекреаційних послуг</i>
	<i>Рекреаційні комплекси</i>

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1. РЕКРЕАЛОГІЯ

(2/72)

ЗМІСТОВІ МОДУЛІ (ЗМ):

ЗМ 1.1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ РЕКРЕАЛОГІЇ

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи:

1. Вступ до курсу «Рекреалогія».
2. Загальне уявлення про рекреацію.
3. Основи категоріального апарату рекреалогії.
4. Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси.

ЗМ 1.2. ОСОБЛИВОСТІ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

РЕКРЕАЦІЙНА СИСТЕМА

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи:

1. Загальне уявлення про рекреаційну діяльність.
2. Основні концепти рекреаційної діяльності.
3. Концепції рекреаційних систем.
4. Туризм як галузь рекреаційної діяльності.
5. Проблеми та перспективи розвитку рекреаційної сфери та туризму в Україні.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння та знання	Сфери діяльності соціально-виробнича	Функції діяльності у виробничій сфері
<i>Працювати з фіксованою інформацією, з довідковою літературою; складати тести доповідей, виступів, статей</i>	<i>Виробнича</i>	<i>Організаційна</i>
<i>Використовувати оргтехніку, документально оформляти управлінські рішення, вести кореспонденцію</i>		
<i>Застосовувати сучасні комп'ютерні технології як інструментарій підготовки та руху документів</i>		
<i>Володіти методами збирання та аналізу інформації</i>		
<i>Забезпечувати високий рівень трудової діяльності</i>	<i>Соціально-виробнича</i>	
<i>Підтримувати етику управлінської діяльності</i>		
<i>Забезпечувати культуру процесів управління</i>		
<i>Сприяти піднесенню кваліфікаційного рівня працівників</i>		
<i>Сприяти розвитку творчого потенціалу працівників, заохочувати до новаторських пропозицій</i>		
<i>Створювати умови для підвищення культури підлеглих, для їхнього безперервного навчання</i>		
<i>Контролювати дотримання правил підлеглими</i>	<i>Виробнича</i>	<i>Управлінська</i>

1.4. Рекомендована основна навчальна література

(дивись сторінку 37 – 40)

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни

Мета:

Навчальний курс «Рекреалогія» покликаний сформувати у студентів уявлення щодо основних рекреаційних потреб людини, розуміння специфіки і

видів рекреаційної діяльності, знання з організації і розвитку рекреаційних систем.

Предмет:

Предметом вивчення в рекреалогії є особливості й закономірності розвитку рекреаційних систем та їхніх підсистем, механізми та стратегії вдосконалення суспільної практики щодо відновлення здоров'я людини.

Модуль 1. *Рекреалогія*. Змістовий модуль (ЗМ) 1.1. *Теорія та методологія рекреалогії*. ЗМ 1.2. *Особливості рекреаційної діяльності. Рекреаційна система*.

Аннотация программы учебной дисциплины

Цель:

Учебный курс «Рекреалогия» призван сформулировать у студентов представления об основных рекреационных потребностях человека, понимание специфики и видов рекреационной деятельности, знания по организации и развитию рекреационных систем.

Предмет:

Предметом изучения в рекреалогии являются особенности и закономерности развития рекреационных систем и их подсистем, механизмы и стратегии усовершенствования общественной практики по восстановлению здоровья человека.

Модуль 1. *Теория и методология рекреалогии*. Содержательный модуль (СМ) 1.1. *Предыстория и начало организованного периода развития туризма*. СМ 1.2. *Особенности рекреационной деятельности. Рекреационная система*.

РОЗДІЛ II
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РЕКРЕАЛОГІЯ»

Структуру робочої програми навчальної дисципліни «Рекреалогія»

Структуру робочої програми навчальної дисципліни «Рекреалогія» наведено в табл. 1.

Таблиця 1 – Структура навчальної дисципліни

Характеристика дисципліни: підготовка бакалаврів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідно до ECTS – 2, у тому числі: змістових модулів – 2; самостійна робота; індивідуальна робота.	Шифр та назва напрямку: 0504 «Туризм».	Обов'язкова. Рік підготовки: 1. Семестр: 1.
Кількість годин: усього – 72; за змістовими модулями (ЗМ): ЗМ 1 – 36 год.; ЗМ 2 – 36 год.	Шифр та назва спеціальності 6.050400 «Туризм».	Лекції: кількість годин – 18. Практичні: кількість годин – 18. Самостійна робота: кількість годин – 18. Індивідуальна робота: кількість годин – 18.
Кількість тижнів викладання дисципліни: 16. Кількість годин на тиждень: 4,5.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр.	Вид контролю: залік.

Під час навчання студенти отримують необхідні знання на лекційних та практичних заняттях. Значну увагу приділено самостійній та індивідуальній роботі студентів, що сприяє закріпленню набутих знань та формуванню навичок творчо-пошукової, науково-дослідної роботи.

2.1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Дисципліна «Рекреалогія» є вихідною і передуює вивченню дисциплін професійного блоку.

Необхідна навчальна база перед початком вивчення дисципліни: до початку вивчення дисципліни студенти повинні мати загальні знання з курсів людина і суспільство, екологія, географія, валеологія.

У результаті вивчення дисципліни студент має **знати**:

- етапи становлення та розвитку рекреалогії;
- суспільні функції рекреації та її місце у житті людини і суспільства;
- цикли і види рекреації;
- специфіку організації рекреаційної діяльності;
- особливості організації та функціонування рекреаційних систем;
- проблеми, перспективи та основні напрямки розвитку рекреаційної сфери в Україні та світі;

вміти:

- збирати та аналізувати інформацію;
- працювати з фіксованою інформацією, з довідковою літературою, складати тексти доповідей, виступів, статей;
- досліджувати рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси територій;
- аналізувати основні фактори рекреаційного розвитку територій;
- вивчати рекреаційні потреби суспільства, досліджувати зміни у соціальному складі рекреантів та визначати перспективні форми організації рекреації;
- з'ясувати принципові засади організації територіальних рекреаційних систем.

2.2. Тематичний план навчальної дисципліни

При вивченні дисципліни «Рекреалогія» студент має ознайомитися з програмою дисципліни, з її структурою, формами та методами навчання, видами та методами контролю знань.

Тематичний план дисципліни «Рекреалогія» складається з двох модулів, кожен з яких об'єднує у собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, що логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекційні, практичні заняття, індивідуальна та самостійна робота студента. Структуру залікового кредиту дисципліни наведено у табл. 2.

Таблиця 2 – Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	СРС
Модуль 1. Рекреалогія				
ЗМ 1.1. Теорія та методологія рекреалогії				
Тема 1. Вступ до курсу «Рекреалогія»	2	2	2	2
Тема 2. Загальне уявлення про рекреацію	2	2	2	2
Тема 3. Основи категоріального апарату рекреалогії	2	2	2	2
Тема 4. Рекреаційні потенціал та рекреаційні ресурси	2	2	2	2
Разом годин за ЗМ 1.1.	8	8	8	8
ЗМ 1.2. Особливості рекреаційної діяльності. Рекреаційна система				
Тема 5. Загальне уявлення про рекреаційну діяльність	2	2	2	2
Тема 6. Основні концепти рекреаційної діяльності	2	2	2	2
Тема 7. Концепції рекреаційних систем	2	2	2	2
Тема 8. Туризм як галузь рекреаційної діяльності	2	2	2	2
Тема 9. Проблеми та перспективи розвитку рекреаційної сфери та туризму в Україні	2	2	2	2
Разом годин за ЗМ 1.2.	10	10	10	10
Всього годин	18	18	18	18

2.3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

ЗМ 1.1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ РЕКРЕАЛОГІЇ

Тема 1. Вступ до курсу «Рекреалогія»

1.1. Предмет та завдання курсу

Рекреація та рекреалогія. Проблеми визначення предмету рекреалогії.
Завдання курсу.

1.2. Рекреалогія як навчальна дисципліна

Становлення рекреалогії як самостійної дисципліни. Основні концепції рекреалогії: гуманоцентрована, економоцентрована та антропологічна. Основні напрямки розвитку рекреалогії. Зв'язок рекреалогії з іншими науками. Специфіка зв'язків рекреалогії з антропоекологією, валеологією та демографією.

1.3. Основні завдання та специфіка рекреаційних досліджень

Актуальні питання рекреаційних досліджень в Україні. Оцінка рекреаційних ресурсів та ефективність їхнього використання. Визначення рекреаційної ємкості територій. Рекреаційне районування країни. Прогнозування та оптимізація розвитку рекреаційної сфери. Збільшення рекреаційного потенціалу. Вивчення рекреаційного попиту та рекреаційних потреб. Основні підходи до рекреаційних досліджень: генетичний, дескриптивний, детермінований, діалектичний, інтегральний, казуальний, композиційний, раціоналістичний, системний, конструктивний, суб'єктивний, холістичний, екологічний, емпіричний.

Тема 2. Загальне уявлення про рекреацію

2.1. Рекреація як соціокультурний феномен сучасного світу

Поняття рекреація. Погляди щодо розуміння рекреації. Рекреалогія та рекреаційна географія. Рекреація і туризм: спільне та відмінне. Основні фази рекреації: образ, ситуація, слід.

2.2. Соціально-економічна сутність та основні функції рекреації

Медико-біологічна функція рекреації. Соціокультурна функція рекреації. Економічна функція рекреації. Загальні тенденції розвитку рекреації.

2.3. Відпочинок та рекреація: спільне та особливе

Рекреація і відпочинок. Види діяльності людини під час відпочинку. Рекреаційне підприємство та рекреаційне господарство. Зони рекреації.

Тема 3. Основи категоріального апарату рекреалогії

3.1. Господарчий потенціал рекреації. Рекреаційне освоєння та рекреаційна освоєність

Поняття господарчий потенціал рекреації. Рекреаційне освоєння. Погляди на рекреаційну освоєність.

3.2. Особливості вільного та рекреаційного часу

Категорія «вільний час». Класифікації часу. Час соціальний та особистий. Час активної діяльності та відпочинку. Час виробничої діяльності та неприбутковий час. Структурований та неструктурований час. Добовий соціальний час. Відмінності рекреаційного та вільного часу. Рекреаційний час протягом життя людини. Функції рекреаційного часу та типи рекреації.

3.3. Рекреаційний час та рекреаційний простір

Рекреаційний час рекреантів та рекреаційний час організаторів відпочинку. Основні властивості рекреаційного часу. Ієрархічність, квантовість, мінливість та функціональність рекреаційного часу. Рекреаційний простір. Формування рекреаційного простору. Діяльність по організації рекреаційного простору. Специфіка зв'язку рекреаційного часу та рекреаційного простору

Тема 4. Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси

4.1. Рекреаційний потенціал території та проблеми його оцінки

Поняття рекреаційний потенціал. Рекреаційний потенціал як умова розвитку рекреації. Основні властивості рекреаційного потенціалу. Природно-рекреаційний потенціал як передумова розвитку туризму. Оцінки рекреаційного потенціалу: рельєф, клімат, вода, мінеральна вода, флора та фауна, природні ресурси, культурно-історичні ресурси.

4.2. Рекреаційні ресурси: загальні характеристики та основні класифікації

Поняття «рекреаційні ресурси». Рекреаційні ресурси як частина рекреаційного потенціалу. Уявлення про якість рекреаційних ресурсів. Основні розуміння рекреаційних ресурсів. Поняття «природні умови». Природні

рекреаційні ресурси. Соціально-історичні рекреаційні ресурси. Рекреаційна ємкість та рекреаційний потенціал.

4.3. Специфіка туристських ресурсів

Поняття туристські ресурси. Властивості туристських ресурсів. Погляди щодо розуміння туристських ресурсів.

ЗМ 1.2. ОСОБЛИВОСТІ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

РЕКРЕАЦІЙНА СИСТЕМА

Тема 5. Загальні уявлення про рекреаційну діяльність

5.1. Рекреаційні потреби – основа рекреаційної діяльності

Рекреаційні потреби людини. Рекреаційні потреби суспільства. Генеза рекреаційних потреб. Елементарна соціальна стратифікація рекреаційних потреб. Фактори формування рекреаційних потреб. Аналіз рекреаційних потреб.

5.2. Основні класифікації рекреаційної діяльності

Класифікаційні підходи до рекреаційної діяльності: за головним мотивом рекреації; за характером використання рекреаційних ресурсів; за правовим статусом; за тривалістю; за територіальною ознакою; за сезонністю; за характером організації; за віковою структурою; за кількістю учасників; за рухливістю; за суб'єктністю; за використанням транспортних засобів.

5.3. Структура рекреаційної діяльності

Фактори формування структури рекреаційної діяльності (бюджет вільного часу, матеріальні можливості, інтереси рекреантів). Елементарне рекреаційне заняття. Тип рекреаційної діяльності. Рекреаційний цикл. Цикли рекреаційної діяльності. Рекреаційний режим. Рекреаційний кластер. Міжрегіональний рекреаційний комплекс. Основні тенденції в розвитку рекреаційної діяльності.

Тема 6. Основні концепти рекреаційної діяльності

6.1. Основні моделі рекреаційної діяльності. Поняття рекреаційне проектування

Антропоцентричні та натуроцентричні моделі рекреаційної діяльності. Поняття рекреаційне проектування. Принципи ієрархії рекреаційної діяльності. Діяльнісно-ландшафтний принцип рекреаційного проектування.

6.2. Елементарні рекреаційні заняття як складові рекреаційної діяльності

Уявлення про елементарні рекреаційні заняття (ЕРЗ). Типи рекреаційної діяльності. Основи типізації рекреаційної діяльності. Класи ЕРЗ: цільові, додаткові, суміжні. Властивості ЕРЗ: альтернативність, взаємозалежність, рекреаційний режим, несумісність. Атрактивність ЕРЗ.

6.3. Поняття «цикл рекреаційних занять» та його основні характеристики

Поняття «цикл рекреаційних занять» (ЦРЗ). Основні вимоги ЦРЗ: корисність, атрактивність. Класифікація ЦРЗ: добовий, тижневий, річний, життєвий. Принципи конструювання ЦРЗ.

Тема 7. Концепції рекреаційних систем

7.1. Концепція рекреаційних систем В.Преображенського

Поняття «рекреаційна система». Основні підсистеми рекреаційної системи. Основні види взаємодії підсистем рекреаційної системи: культурна, міжособистісна, соціальна, соціально-політична, економічна. Властивості рекреаційних систем: цілісність, динамічність, надійність, ефективність, ієрархічність. Оцінки ефективності рекреаційних систем.

7.2. Територіальні рекреаційні системи

Територіальний характер рекреаційних систем (ТРС). Уявлення про ТРС. Погляди на розуміння ТРС. Особливості вивчення ТРС. Головне завдання ТРС. Основні функції ТРС: економічна, бюджетна, соціальна. Основні фактори територіальної організації рекреаційного господарства.

7.3. Характеристика підсистем територіальних рекреаційних систем

Рекреанти як основний компонент рекреаційної системи. Основні класифікації рекреантів. Спільні риси рекреантів. Природні і культурні комплекси. Основні властивості природних і культурних комплексів в рекреаційній системі. Форми інкорпорації природних і культурних комплексів до системи туристсько-рекреаційного обслуговування. Технічні комплекси. Обслуговуючий персонал. Органи управління.

Тема 8. Туризм як галузь рекреаційної діяльності

8.1. Види і форми туризму

Поняття вид туризму. Основні критерії класифікації туризму за видами. Шість видів туризму. Особливості класифікації туризму за формами. Основні класифікації туризму за формами.

8.2. Загальні уявлення про туристський регіон

Основні підходи до визначення туристського регіону. Фактори формування туристського регіону. Статичні та динамічні фактори. Екзогенні та ендегенні фактори. Туристський регіон та регіональний туризм. Особливості розвитку регіонального туризму. Умови розвитку регіонального туризму.

8.3. Основні характеристики туристського центру

Поняття «туристський центр». Основні підходи до вивчення туристських центрів. Поняття «центр туризму» та «туристський центр». Типологія туристських центрів. Фактори формування туристських центрів.

Тема 9. Проблеми й перспективи розвитку рекреаційної сфери та туризму в Україні

9.1. Основні орієнтири розвитку рекреаційної сфери України на сучасному етапі

Початок сталого розвитку рекреаційної сфери в Україні. Формування ринкових механізмів функціонування рекреаційних комплексів. Проблеми координації рекреаційної сфери. Перспективи розвитку рекреаційної галузі в Україні.

9.2. Нормативно-правове регулювання рекреаційної діяльності

Закон України «Про туризм» 1995 року та сфера рекреації. Особливості державної програми розвитку туризму на 2002-2010 роки. Зміни до закону України «Про туризм» 2004 року та рекреаційна галузь.

9.3. Проблеми підготовки кадрів для рекреаційної сфери

Виникнення туристської освіти в Україні. Основні центри туристської освіти. Завдання щодо підготовки кадрів для сфери рекреації.

2.4. Плани лекцій

ЗМ 1.1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ РЕКРЕАЛОГІЇ

Тема 1. Вступ до курсу «Рекреалогія»

- 1.1. Предмет та завдання курсу.
- 1.2. Рекреалогія як навчальна дисципліна.
- 1.3. Основні завдання та специфіка рекреаційних досліджень.

Література: основна [12, 13]; додаткова [15, 23, 27].

Тема 2. Загальне уявлення про рекреацію

- 2.1. Рекреація як соціокультурний феномен сучасного світу.
- 2.2. Соціально-економічна сутність та основні функції рекреації.
- 2.3. Відпочинок та рекреація: спільне та особливе.

Література: основна [9, 10, 12, 13,]; додаткова [15, 25, 27].

Тема 3. Основи категоріального апарату рекреалогії

- 3.1. Господарчий потенціал рекреації. Рекреаційне освоєння та рекреаційна освоєність.
- 3.2. Особливості вільного та рекреаційного часу.
- 3.3. Рекреаційний час та рекреаційний простір.

Література: основна [9, 10, 13, 14]; додаткова [15].

Тема 4. Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси

- 4.1. Рекреаційний потенціал території та проблеми його оцінки.
- 4.2. Рекреаційні ресурси: загальні характеристики та основні класифікації.
- 4.3. Специфіка туристських ресурсів.

Література: основна [9, 13, 14]; додаткова [15, 17, 26].

ЗМ 1.2. ОСОБЛИВОСТІ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. РЕКРЕАЦІЙНА СИСТЕМА

Тема 5. Загальне уявлення про рекреаційну діяльність

- 5.1. Рекреаційні потреби – основа рекреаційної діяльності.
- 5.2. Основні класифікації рекреаційної діяльності.
- 5.3. Структура рекреаційної діяльності.

Література: основна [9, 10, 13, 14]; додаткова [15, 25, 27].

Тема 6. Основні концепти рекреаційної діяльності

- 6.1. Основні моделі рекреаційної діяльності. Поняття рекреаційне проектування.
- 6.2. Елементарні рекреаційні заняття як складові рекреаційної діяльності.
- 6.3. Поняття «цикл рекреаційних занять» та його основні характеристики.

Література: основна [9, 10, 11, 13, 14]; додаткова [15, 21].

Тема 7. Концепції рекреаційних систем

- 7.1. Концепція рекреаційних систем В.Преображенського.
- 7.2. Територіальні рекреаційні системи.
- 7.3. Характеристика підсистем територіальних рекреаційних систем.

Література: основна [7, 8, 9, 11, 12, 13]; додаткова [15, 20].

Тема 8. Туризм як галузь рекреаційної діяльності

- 8.1. Види і форми туризму.
- 8.2. Загальні уявлення про туристський регіон.
- 8.3. Основні характеристики туристського центру.

Література: основна [9, 12, 13]; додаткова [15, 17, 18, 20, 24, 25, 27].

Тема 9. Проблеми та перспективи розвитку рекреаційної сфери та туризму в Україні

- 9.1. Основні орієнтири розвитку рекреаційної сфери України на сучасному етапі.
- 9.2. Нормативно-правове регулювання рекреаційної діяльності.
- 9.3. Проблеми підготовки кадрів для рекреаційної сфери.

Література: основна [13, 14]; додаткова [15, 16, 17, 20, 23, 24].

2.5. Плани практичних (семінарських) занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, спрямована на закріплення студентом теоретичних знань, отриманих під час лекцій і в процесі самостійного вивчення матеріалу.

Під час проведення семінарського заняття навколо заздалегідь сформульованих тем, на які студенти готують тези виступів, створюється дискусія в ході якої розв'язуються проблемні питання.

Практичне заняття – форма навчального процесу, спрямована на формування вмінь та навичок виконання певних видів завдань, а саме аналізу

рекреаційного потенціалу та рекреаційних ресурсів, факторів розвитку рекреаційних територій, рекреаційних потреб суспільства тощо.

У процесі проведення практичного заняття студенти самостійно або у малих групах вирішують запропоновані завдання різного рівня складності. Наприкінці заняття з метою виявлення ступеня засвоєння матеріалу та успішності вирішення завдання викладачем проводиться перевірка роботи, що виконали студенти, виставляється оцінка та підбиваються підсумки. План проведення практичних занять наведено у табл. 3.

Таблиця 3 – План проведення практичних (семінарських) занять

Назва теми	Перелік питань для практичної роботи	Кількість годин	Література
1	2	3	4
ЗМ 1.1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ РЕКРЕАЛОГІЇ			
Тема 1. Вступ до курсу «Рекреалогія»	1. Охарактеризувати предмет та завдання курсу «Рекреалогія». 2. Етапи становлення та розвитку рекреалогії. 3. Методологія та методика рекреаційних досліджень.	2	Основна: [12, 13]. Додаткова: [15, 23, 27].
Тема 2. Загальне уявлення про рекреацію	1. Сенс рекреації в контексті суспільного розвитку. 2. Соціально-економічні аспекти рекреації. 3. Основні типи та фази рекреації.	2	Основна: [9, 10, 12, 13]. Додаткова: [15, 25, 27].
Тема 3. Основи категоріального апарату рекреалогії	1. Поняття «рекреація» та «відпочинок». Основні види, форми та функції рекреації. 2. Концепції рекреації та відпочинку. 3. Особливості рекреаційного часу. Схожості та відмінності соціального, рекреаційного та вільного часу. 4. Проблеми рекреаційної термінології.	2	Основна: [9, 10, 13, 14]. Додаткова: [15].
Тема 4. Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси	1. Принципи і методи комплексної оцінки рекреаційних ресурсів території. 2. Оцінка рекреаційного потенціалу регіону та перспектив його розвитку. 3. Проблеми аналізу туристських ресурсів регіону.	2	Основна: [9, 13, 14]. Додаткова: [15, 17, 26].
ЗМ 1.2. ОСОБЛИВОСТІ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. РЕКРЕАЦІЙНА СИСТЕМА			
Тема 5. Загальні уявлення про рекреаційну діяльність	1. Функції рекреаційної діяльності. 2. Характеристика основних циклів рекреаційної діяльності. 3. Структурні особливості рекреаційної діяльності.	2	Основна: [9, 10, 13, 14]. Додаткова: [15, 25, 27].

1	2	3	4
Тема 6. Основні концепції рекреаційної діяльності	1. Антропоцентричні та натуроцентричні моделі рекреаційної діяльності. 2. Основні характеристики елементарних рекреаційних занять. Типи рекреаційної діяльності. 3. Основи моделювання елементарних рекреаційних занять.	2	Основна: [9, 10, 11, 13, 14]. Додаткова: [15, 21].
Тема 7. Концепції рекреаційних систем	1. Рекреаційна система та територіальна рекреаційна система: основні визначення, властивості, функції. 2. Основні властивості рекреаційних систем. 3. Ієрархічність рекреаційних територій.	2	Основна: [7, 8, 9, 11, 12, 13]. Додаткова: [15, 20].
Тема 8. Туризм як галузь рекреаційної діяльності	1. Туризм і навколишнє середовище. 2. Національні парки і заповідники в туризмі. 3. Рекреаційний потенціал туристських центрів України.	2	Основна: [9, 12, 13]. Додаткова: [15, 17, 18, 20, 24, 25, 27].
Тема 9. Проблеми та перспективи розвитку рекреаційної сфери та туризму в Україні	1. Особливості законодавчого регулювання рекреаційної діяльності. 2. Рекреаційний потенціал України та проблеми його використання. 3. Основні напрямки національної політики в галузі туризму і рекреації.		Основна: [13, 14]. Додаткова: [15, 16, 17, 20, 23, 24].
Разом годин:		18	

2.6. Самостійна робота студентів

Для якнайповнішого засвоєння матеріалу курсу «Рекреалогія» окрім аудиторних занять (лекційних, практичних) значну увагу приділено самостійній роботі студентів. Зокрема, до форм самостійної роботи віднесено:

1. Вивчення додаткової літератури.
2. Підготовка до практичних занять.
3. Підготовка до проміжного та підсумкового контролю.
4. Самостійне опрацювання певних питань (перелік наводиться нижче).

Питання для самостійного опрацювання

ЗМ 1.1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ РЕКРЕАЛОГІЇ

Тема 1. Вступ до курсу «Рекреалогія»

1. Структура рекреаційного часу протягом життя людини.

2. Основні екологічні закони.
3. Особливості рекреаційного поділу України.

Література: основна [12, 13]; додаткова [15, 23, 27].

Тема 2. Загальне уявлення про рекреацію

1. Екологічні проблеми рекреаційної діяльності.
2. Класифікація і рекреаційне використання охоронних природних територій.
3. Рекреація і туризм як пріоритети суспільного розвитку.
4. Зв'язок рекреалогії з курортологією та валеологією.

Література: основна [9, 10, 12, 13,]; додаткова [15, 25, 27].

Тема 3. Основи категоріального апарату рекреалогії

1. Рекреаційна територія та рекреаційний об'єкт.
2. Рекреаційна ємність.
3. Рекреаційне навантаження.
4. Ландшафт.
5. Рекреаційна охорона ландшафтів.

Література: основна [9, 10, 13, 14]; додаткова [15].

Тема 4. Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси

1. Класифікація природних ресурсів.
2. Кліматоутворюючі рекреаційні ресурси.
3. Медико-кліматична характеристика природних зон.
4. Водні рекреаційні ресурси.
5. Історико-архітектурні ресурси.

Література: основна [9, 13, 14]; додаткова [15, 17, 26].

ЗМ 1.2. ОСОБЛИВОСТІ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. РЕКРЕАЦІЙНА СИСТЕМА

Тема 5. Загальне уявлення про рекреаційну діяльність

1. Розкрити взаємозв'язок рекреаційних потреб із географічними особливостями території України.
2. Побудувати схему денного та відпускнуго циклу рекреаційних занять.
3. Рекреаційна діяльність та екологія.

Література: основна [9, 10, 13, 14]; додаткова [15, 25, 27].

Тема 6. Основні концепти рекреаційної діяльності

1. Основні моделі управління рекреаційними закладами.
2. Вплив рекреаційної діяльності на природні комплекси.
3. Проблеми підвищення ефективності рекреаційної діяльності.

Література: основна [9, 10, 11, 13, 14]; додаткова [15, 21].

Тема 7. Концепції рекреаційних систем

1. Накреслити принципову схему територіальної рекреаційної системи.
2. Основні територіальні рекреаційні системи України.
3. Принципи виділення перспективних рекреаційних територій.

Література: основна [7, 8, 9, 11, 12, 13]; додаткова [15, 20].

Тема 8. Туризм як галузь рекреаційної діяльності

1. Проблеми економічного аналізу рекреаційної діяльності.
2. Основні класифікації туризму.
3. Просторові аспекти дослідження рекреаційної діяльності.

Література: основна [9, 12, 13]; додаткова [15, 17, 18, 20, 24, 25, 27].

Тема 9. Проблеми й перспективи розвитку рекреаційної сфери та туризму в Україні

1. Зміст державної програми розвитку туризму в Україні на 2002-2010 роки.
2. Проблеми розвитку підприємництва в рекреаційному господарстві України.
3. Екологічні проблеми розвитку рекреаційних територій України.

Література: основна [13, 14]; додаткова [15, 16, 17, 20, 23, 24].

2.7. Індивідуальна робота

Індивідуальна навчальна робота покликана сформувати практичні навички роботи студентів зі спеціальною літературою, орієнтувати їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань та поглиблене вивчення теоретичних і практичних проблем дисципліни «Рекреалогія» з метою підвищення якості професійної підготовки.

До форм **індивідуальної навчальної роботи** віднесено:

укладання глосарію із загальних понять курсу «Рекреалогія»

Для виконання завдання 1 необхідно:

- використовуючи довідкову літературу та інші інформаційні джерела [15, 31, 32, 33] з'ясувати значення запропонованих нижче термінів та записати значення кожного терміну до робочого зошиту з дисципліни «Рекреалогія»;
- розібратися у сутності кожної запропонованої категорії;
- підготуватися до дискусії в аудиторії щодо розуміння вивченого матеріалу;
- у випадку наявності декількох тлумачень кожного терміну, обґрунтувати, якої саме інтерпретації дотримується студент і чому;
- за умови, що значення якогось терміну є незрозумілим, зафіксувати запитання до зошиту, а під час дискусії в аудиторії за запропонованими темами, винести їх на обговорення або проконсультуватися з викладачем.

Терміни, що мають бути вивчені самостійно:

- 1) агломерація рекреаційна;
- 2) агро-рекреаційний комплекс;
- 3) задоволення індивідуальної рекреаційної потреби;
- 4) ієрархічність рекреаційного часу;
- 5) ізорекеони;
- 6) лісорекреаційна область;
- 7) лісорекреаційне районування;
- 8) лісорекреаційний округ;
- 9) межа стійкості лісу до рекреаційних навантажень;
- 10) опорні ланки ресурсно-рекреаційного каркасу;
- 11) парарекреаційні ресурси;
- 12) період рекреаційного часу життєвий;
- 13) період рекреаційного часу річний;
- 14) період рекреаційного часу тижневий;
- 15) рекреалогії;
- 16) рекреації господарський потенціал;

- 17) рекреаційна водойма;
- 18) територіальна рекреаційна система (TRC);
- 19) територіально-рекреаційний комплекс (TRK);
- 20) туризм рекреаційний;
- 21) туристський район;
- 22) туристський регіон;
- 23) туристські ресурси;
- 24) фактори територіальної організації рекреаційного господарства;
- 25) цикл рекреаційної діяльності (цикл занять);
- 26) часова динаміка функції рекреаційного об'єкту;
- 27) рекреаційна дигресія;
- 28) рекреаційна діяльність;
- 29) рекреаційна діяльність відпочиваючих;
- 30) рекреаційна діяльність невпорядкована;
- 31) рекреаційна діяльність організаторів відпочинку;
- 32) рекреаційна екологія;
- 33) рекреаційна ємність природного парку;
- 34) рекреаційна ємність території;
- 35) рекреаційна місцевість;
- 36) рекреаційна освоєність території;
- 37) рекреаційна система (РС);
- 38) рекреаційна сукцесія;
- 39) рекреаційна територія;
- 40) рекреаційна хронограма (хронограма архітектурно-історичних рекреаційних ресурсів);
- 41) рекреаційне господарство;
- 42) рекреаційне заняття;
- 43) рекреаційне з'єднання;
- 44) рекреаційне навантаження;
- 45) рекреаційне об'єднання;
- 46) рекреаційне освоєння;
- 47) рекреаційне підприємство;
- 48) рекреаційне планування;
- 49) рекреаційне районування;
- 50) рекреаційне районування лісу;
- 51) рекреаційне середовище;
- 52) рекреаційний вузол;
- 53) рекреаційний ефект;
- 54) рекреаційний кадастр;
- 55) рекреаційний комбінат;
- 56) рекреаційний ландшафт;
- 57) рекреаційний парк;
- 58) рекреаційний підрайон;
- 59) рекреаційний простір;
- 60) рекреаційний процес;

- 61) рекреаційний район;
- 62) рекреаційний регіон;
- 63) рекреаційний ресурсний потенціал;
- 64) рекреаційний сюжет карти;
- 65) рекреаційний час;
- 66) рекреаційний ландшафтів моніторинг;
- 67) рекреаційні заклади;
- 68) рекреаційні зміни;
- 69) рекреаційні карти;
- 70) рекреаційні навантаження допустимі;
- 71) рекреаційні об'єкти раритетні;
- 72) рекреаційні потреби людини;
- 73) рекреаційні потреби суспільства;
- 74) рекреаційні ресурси;
- 75) рекреаційні ресурси історико-культурні;
- 76) рекреаційні ресурси природні;
- 77) рекреаційні ресурси урологічні;
- 78) рекреаційні суспільні потреби;
- 79) рекреаційно-географічне положення (міста);
- 80) рекреаційно-гідродлогічне районування;
- 81) рекреаційно-лікувальний тип ТРС;
- 82) рекреаційно-оздоровчий тип ТРС;
- 83) рекреаційно-спортивний тип ТРС;
- 84) рекреаційно-туристський маркетинг;
- 85) рекреаційно-туристські ресурси;
- 86) рекреаційного освоєння ареал;
- 87) рекреаційного рахування умови;
- 88) рекреаційного середовища типологічний аналіз;
- 89) рекреаційної діяльності територіальна організація;
- 90) рекреаційної місцевості функція;
- 91) рекреаційної системи атрактивне забезпечення;
- 92) рекреаційної системи організаційне забезпечення;
- 93) рекреаційної системи технічне забезпечення;
- 94) рекреаційної системи трудове забезпечення;
- 95) рекреація;
- 96) ресурсно-рекреаційний паспорт території.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)

Індивідуальне навчально-дослідне завдання передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з курсу, розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, вміння презентувати результати роботи.

ІНДЗ виконується самостійно. На початку семестру кожен студент отримує тему ІНДЗ, що відповідає проблематиці практичних занять та лекційного курсу. Студент має право самостійно обрати тему ІНДЗ заздалегідь узгодивши її з викладачем. Під час проведення практичних занять студент повинен презентувати результати своєї роботи у режимі PowerPoint з використанням мультимедійного обладнання. Оцінка за ІНДЗ враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Під час написання ІНДЗ студент повинен опрацювати не менше п'яти джерел з відповідними посиланнями на них у тексті роботи.

ІНДЗ складається з титульної сторінки; змісту; вступу; основної частини; висновків; списку використаної літератури; додатків (за необхідності).

Вступ має розкривати актуальність обраної теми, її проблематику та мету завдання.

Основна частина має містити викладення матеріалу теми.

У висновку потрібно висловити міркування стосовно досягнення мети роботи.

У друкованому варіанті обсяг роботи повинен становити 7 – 10 стор. Орієнтовна кількість сторінок у структурі ІНДЗ становить: вступ – 1 стор.; основна частина 5 – 8 стор.; висновок – 1 стор.; список використаної літератури – 1 стор.

Зміст завдання 7.2. Використовуючи схему аналізу рекреаційних районів (об'єктів вивчення) виконати наступне завдання (розкрити предмет дослідження) (перелік у табл. № 4).

Перелік завдань

Таблиця 4

1. Визначити сучасний стан та перспективи розвитку рекреаційної сфери	6. Визначити переваги та недоліки регіону у порівнянні з іншими.
2. Розкрити основні параметри формування рекреаційного попиту (географічні, часові, видові, соціальні).	7. Визначити основні туристські центри та напрямки діючих та перспективних туристських потоків з метою оцінки можливих соціально-економічних та екологічних наслідків.
3. Проаналізувати та охарактеризувати структури реального та потенційного попиту (з боку місцевого населення, сусідніх регіонів, віддалених регіонів, іноземних туристів).	8. Розробити сценарій розвитку регіону та його складових як туристських центрів.
4. Охарактеризувати можливості інфраструктури (обсяги та якість місць розміщення, підприємства обслуговування та ін.)	9. Визначити провідні й підлеглі групи рекреаційних ресурсів.
5. Визначити туристську спеціалізацію району, його місце на внутрішньому та міжнародному ринку.	10. Виявити пріоритетні види туризму, що визначають унікальність району.

Схема аналізу рекреаційних районів та підрайонів

1. Обґрунтування вибору району чи підрайону для аналізу.
2. Географічне положення району чи підрайону.
3. Природні умови (загальна фізико-географічна структура):
  - а) рельєф;
  - б) кліматичні особливості;
  - в) флора та фауна;
  - г) ландшафтна структура;
  - д) охоронні природні території та пам'ятки природи.
4. Демографічна характеристика.
5. Стисла історія формування і розвитку регіону.
6. Етнографічні особливості.
7. Історико-культурна спадщина.
8. Природні та історико-культурні об'єкти всесвітнього значення.
9. Туристсько-рекреаційні ресурси. Види рекреації і туризму.
10. Матеріально-технічна база рекреації і туризму.
11. Основні туристські центри регіону та їхня специфіка.
12. Основні напрямки туристських потоків в регіоні.
13. Оцінка соціально-економічного та екологічного становища.

Перелік рекреаційних районів та підрайонів України ¹

Рекреаційні райони	Рекреаційні підрайони
Одеський	Судакський
Приазовський	Євпаторійський
Феодосійський	Феодосійський
Ялтинський	Чорноморський
Євпаторійський	Кримський
Придніпровський	Алуштинський
Донецький	Ялтинський
Придністровський	Роздольненський

1. Географічна енциклопедія України.

Перелік рекреаційних районів України за І.В. Смаль

Столичний	Слобожанський
Волинський	Донецький
Карпатський	Приазовський
Подільський	Причорноморський
Придніпровський	

ПРИМІТКА. З метою запобігання дублювань індивідуальний варіант завдання 7.2. узгоджується з викладачем.

2.8. Контрольні запитання для самодіагностики

ЗМ 1.1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ РЕКРЕАЛОГІЇ

Тема 1. Вступ до курсу «Рекреалогія»

1. Які фактори обумовили розвиток рекреалогії як самостійної дисципліни?
2. Охарактеризуйте взаємозв'язок рекреалогії з іншими науками.
3. Що складає предмет вивчення рекреалогії?
4. Основні завдання рекреалогії та рекреаційних досліджень.

Література: основна [12, 13]; додаткова [15, 23, 27].

Тема 2. Загальне уявлення про рекреацію

1. Яким чином відбувалася еволюція сенсу рекреації?
2. Що відрізняє рекреацію і відпочинок?
3. Назвіть та охарактеризуйте основні типи рекреації.
4. Які функції виконує рекреація?
5. Які види діяльності людини під час відпочинку Вам відомі?
Охарактеризуйте їх.
6. Назвіть та охарактеризуйте три фази рекреації.

Література: основна [9, 10, 12, 13,]; додаткова [15, 25, 27].

Тема 3. Основи категоріального апарату рекреалогії

1. Що таке господарчий потенціал рекреації?
2. Охарактеризуйте основні види, форми та функції рекреації.
3. Поняття «соціальний час» та його структура.

4. Назвіть складові рекреаційного часу та відповідні їм типи рекреації.
5. Дайте визначення поняттю «вільний час».
6. Назвіть та охарактеризуйте основні концепції рекреації і відпочинку.
7. Що спільного та особливого між рекреацією та відпочинком?
8. Розкрийте особливості організації рекреаційного простору.

Література: основна [9, 10, 13, 14]; додаткова [15].

Тема 4. Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси

1. В чому полягає різниця між «рекреаційним потенціалом» та «рекреаційними ресурсами»?
2. Що таке «рекреаційний потенціал»? Охарактеризуйте особливості його оцінки.
3. Що включає поняття «рекреаційні ресурси»?
4. Яким чином співвідносяться рекреаційні і туристські ресурси?
5. Дайте визначення поняттю «туристські ресурси».
6. Назвіть структурні елементи рекреаційних ресурсів.
7. Що таке «ємність рекреаційних ресурсів» та яким чином вона визначається?

Література: основна [9, 13, 14]; додаткова [15, 17, 26].

ЗМ 1.2. ОСОБЛИВОСТІ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. РЕКРЕАЦІЙНА СИСТЕМА

Тема 5. Загальне уявлення про рекреаційну діяльність

1. Назвіть та охарактеризуйте основні фактори, що визначають рекреаційні потреби.
2. Основні рівні вияву рекреаційних потреб.
3. Які функції властиві рекреаційній діяльності?
4. Основні тенденції еволюції рекреаційної діяльності.
5. Розкажіть про структурні особливості рекреаційної діяльності.
6. В чому виявляються основні класифікаційні підходи до рекреаційної діяльності?
7. Назвіть основні типи туристів.
8. Що таке цикл рекреаційної діяльності (ЦРД)? Які види ЦРД Вам відомі?

Література: основна [9, 10, 13, 14]; додаткова [15, 25, 27].

Тема 6. Основні концепти рекреаційної діяльності

1. В чому полягає специфіка основних моделей рекреаційної діяльності?
2. Що таке «рекреаційне проектування»?
3. Назвіть основні властивості елементарних рекреаційних занять.
4. Назвіть основні критерії типізації рекреаційної діяльності.
5. Що Ви розумієте під «циклом рекреаційних занять», які вимоги до їх конструювання?

Література: основна [9, 10, 11, 13, 14]; додаткова [15, 21].

Тема 7. Концепції рекреаційних систем

1. Дайте визначення рекреаційних систем та територіальних рекреаційних систем.
2. Назвіть основні підсистеми територіальних рекреаційних систем.
3. Охарактеризуйте основні властивості територіальних рекреаційних систем.
4. В чому полягає зміст концепції рекреаційних систем В. Преображенського?
5. Охарактеризуйте основні властивості природних та культурних комплексів як підсистем територіальних рекреаційних систем.
6. Рекреанти як головний елемент рекреаційних систем: основні характеристики.

Література: основна [7, 8, 9, 11, 12, 13]; додаткова [15, 20].

Тема 8. Туризм як галузь рекреаційної діяльності

1. Що являє собою поняття «вид туризму»? Назвіть основні класифікації туризму за видами.
2. В чому виявляється специфіка класифікації туризму за формами? Охарактеризуйте основні класифікації туризму за формами.
3. Назвіть основні фактори формування туристського регіону.
4. Сформулюйте уявлення про регіональний туризм. Які необхідні умови та фактори для його розвитку?
5. Яким чином співвідносяться поняття «туристський центр» та «центр туризму»?
6. Розкрийте основні фактори формування туристських центрів.
7. Що Ви розумієте під поняттям «туристський центр»? Які підходи існують до вивчення туристських центрів?

Література: основна [9, 12, 13]; додаткова [15, 17, 18, 20, 24, 25, 27].

Тема 9. Проблеми та перспективи розвитку рекреаційної сфери та туризму в Україні

1. Охарактеризуйте основні напрямки змін в рекреаційному комплексі України, що відбуваються з часу набуття країною незалежності.
2. Назвіть та розкрийте найперспективніші напрямки розвитку рекреаційної сфери України.
3. Назвіть та охарактеризуйте основні нормативно-правові акти, що регулюють розвиток туристсько-рекреаційної сфери в Україні.
4. Які напрямки підготовки кадрів для сфери вважаються перспективними і рекреації і туризму?

Література: основна [13, 14]; додаткова [15, 16, 17, 20, 23, 24].

2.9. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль знань студентів тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

- 1) індивідуальних консультацій (запитання – відповідь щодо проблемних теоретичних питань, що вивчає дисципліна);
- 2) групових консультацій (розгляд типових прикладів розв'язання тих чи інших завдань, пояснення питань, що викликають нерозуміння студентів).

Індивідуально-консультативна робота з практичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

- 1) індивідуальних консультацій (розгляд практичних завдань з приводу яких виникли запитання у студентів);
- 2) групових консультацій (пояснення специфіки виконання практичних завдань, які потребують колективного обговорення).

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді:

- 1) індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;
- 2) підготовки рефератів для виступу на науковому семінарі;
- 3) підготовки рефератів для виступу на науковій конференції.

2.10. Методики активізації процесу навчання

Під час викладання дисципліни «Рекреалогія» з метою активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких як: проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії.

Розподіл форм та методів активізації навчального процесу за темами навчальної дисципліни наведено у табл. 4.

Таблиця 4 – Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Вступ до курсу «Рекреалогія»	Проблемна лекція.
Тема 2. Загальне уявлення про рекреацію	Лекція з використанням мультимедійного обладнання.
Тема 4. Рекреаційні потенціал та рекреаційні ресурси	Лекція з використанням мультимедійного обладнання.
Тема 5. Загальне уявлення про рекреаційну діяльність	Проблемна лекція.
Тема 6. Основні концепти рекреаційної діяльності	Робота у малих групах.
Тема 8. Туризм як галузь рекреаційної діяльності	Семінар-дискусія.

2.11. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитися у наступних формах:

- 1) оцінювання роботи студентів під час практичних (семінарських) занять;
- 2) проведення проміжного тестового контролю;

- 3) проведення модульного контролю (комплексна контрольна робота);
- 4) проведення підсумкового письмового заліку.

Оцінка зі змістовного модулю складається з поточної оцінки, яку студент отримує під час практичних (семінарських) занять, оцінки за проміжний тестовий контроль та оцінки за індивідуальну роботу.

Загальна оцінка з дисципліни (модулю) визначається як сукупність балів, що студент отримує за змістовні модулі та модульний контроль.

Порядок поточного оцінювання знань студентів

Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних (семінарських) занять і має на меті перевірку рівня підготовки студентів до встановлених завдань. Зокрема, поточному контролю підлягають:

- 1) активність та результативність роботи студента протягом семестру у вивченні програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
- 2) виконання індивідуального завдання;
- 3) виконання проміжного тестового завдання зі змістовного модулю.

Контроль систематичності виконання самостійної роботи та активності на практичних (семінарських) заняттях.

Оцінювання здійснюється за наступними критеріями:

- 1) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- 2) ознайомлення з основною та додатковою літературою;
- 3) логіка, стиль виклад матеріалу в письмових роботах та усному виступі, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;
- 4) якість, самостійність та своєчасність виконання необхідних завдань.

Проміжний тестовий контроль зі змістовних модулів

Проміжний тестовий контроль знань студентів здійснюється шляхом проведення тестування з основних навчальних елементів змістовних модулів. Тестування проводиться на останньому практичному занятті з кожного змістовного модулю. Загальна тривалість тестів з модулю 1 «Рекреалогія» 1 година (по 0,5 години на виконання одного тесту з одного змістовного модулю). Проміжне тестування з кожного змістовного модулю складається з 20 тестів. Вірна відповідь на кожен з тестів дорівнює 0,5 балу.

Таблиця 5 – Шкала перерахунку оцінок результатів проміжного тестування зі змістових модулів

Оцінка за національною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	ECTS оцінка	Кількість набраних балів
ВІДМІННО	Відмінно – відмінне виконання лише з незначними помилками	A	9 – 10
ДОБРЕ	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	B	8 – 9
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	C	7 – 8
ЗАДОВІЛЬНО	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	6 – 7
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	E	5 – 6
НЕЗАДОВІЛЬНО	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перездати тест	FX	2,5 – 5
	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням змістового модуля	F	0 – 2,5

Модульний контроль знань студентів

Модульний контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: теоретичне завдання (2 питання) та практичне завдання (1 питання). Модульний контроль проводиться у письмовій формі після того як розглянуто увесь теоретичний матеріал та виконані практичні (семінарські) завдання в межах кожного з двох модулів.

На модульний контроль відведено 40 відсотків балів, що корелюється із загальною кількістю балів від поточного контролю змістовних модулів (60 балів, див. табл. 7.) та становить у сумі 100 балів.

2.12. Зразок завдання до модульного контролю

Харківська національна академія міського господарства

Факультет менеджменту

Кафедра туризму і готельного господарства

Модульний контроль з дисципліни «Рекреалогія»

Варіант 1.

Теоретичні питання

1. В чому виявляються основні класифікаційні підходи до рекреаційної діяльності?

2. Назвіть та охарактеризуйте три фази рекреації.

Практичне завдання

Опишіть культурно-історичний цикл рекреаційної діяльності. Які типи рекреаційної діяльності Ви пропонуєте включити до цього циклу? Окремо вкажіть основні, додаткові та супутні типи рекреаційної діяльності, наводячи приклади елементарних рекреаційних занять.

Виконання завдань модульного контролю оцінюється наступним чином:

Таблиця 6 – Оцінювання виконання завдань модульного контролю

№ з/п	Завдання модульного контролю	Розподіл балів, %
1	Теоретичне питання 1	10
2	Теоретичне питання 2	10
3	Практичне завдання	20
4	Усього	40

2.13. Проведення підсумкового письмового заліку

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку. Загальна тривалість заліку 1 година. До складання заліку допускаються студенти, які мають задовільну кількість балів зі складених тестів з основних навчальних елементів змістовних модулів, складання глосарію, написання та захисту контрольної роботи.

Таблиця 7 – Розподіл балів з поточного та підсумкового контролю за Модулем 1

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1. Теорія та методологія рекреації	
Участь у роботі практичних (семінарських) занять	10
Проміжний тестовий контроль	10
Індивідуальне завдання	10
Всього за змістовий модуль 1.1.	30
ЗМ 1.2. Особливості рекреаційної діяльності. Рекреаційна система	
Участь у роботі практичних (семінарських) занять	10
Проміжний тестовий контроль	10
Індивідуальне завдання	10
Всього за змістовий модуль 1.2.	30
Контроль з модулю 1.	
Підсумковий контроль	40
Всього за Модулем 1	100

Таблиця 8 – Відповідності шкали оцінювання ECTS з національною системою оцінювання

Оцінка за шкалою ECTS	Процент студентів, які зазвичай успішно досягають відповідно ї оцінки	Визначення	За національною системою	Кількість набраних балів
A	10	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	25	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	82 – 89
C	30	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю значних помилок		75 – 81
D	25	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	69 – 74
E	10	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		75 – 81
FX	-	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як перескласти	2	69 – 74

2.14. Список рекомендованої літератури

Нормативно-правові акти

1. Державна програма розвитку туризму на 2002 – 2010 роки // Офіційний вісник України. – 2002. – №18. – С. 144 – 154.
2. Закон України «Про курорти» // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №50. – 435 с.
3. Закон України «Про туризм» від 19.09.95 №324/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 31. – Ст. 241.
4. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Зб. нормативно-правових актів / Під заг. ред. проф. В.К. Федорченка. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 640 с.
5. Про основні напрямки розвитку туризму в Україні до 2010 року: Указ Президента України від 10. 08. 1999. № 973/99 // Уряд. кур'єр. – 1999. – 29 верес.

6. Туристична діяльність в Україні: нормативно-правове регулювання / Роїна О.М. (2-е вид., змін та доп.). – К.: КНТ, 2006. – 464 с.

Основна

7. Веденин Ю.А. Динамика территориальных рекреационных систем. – М.: Наука, 1986. – 190 с.
8. Игнатенко А.Н. Рекреационные территориальные системы: научные основы развития и функционирования: Учеб. пособ. – К.: УМК ВО при Минвузе УССР, 1989. – 88 с.
9. Кусков А.С., Голубева В.Л., Одинцова Т.Н. Рекреационная география: Учеб.-метод. комплекс / Российская академия образования; Московский психолого-социальный ин-т. — М.: Флинта, 2005. — 494с.
10. Николаенко Д.В. Рекреационная география: Учеб. пособ. – М.: ВЛАДОС, 2001. – 288 с.
11. Рекреационные системы. – М.: Изд-во МГУ, 1986. – 136 с.
12. Рекреация: социально-экономические и правовые аспекты / Отв. В.К.Мамутов, А.И.Амоша. – К.: Наук. думка, 1992. – 143 с.
13. Стафійчук В.І. Рекреалогія: Навч. посібник. – К.: Альтпрес, 2006. – 264. с.
14. Фоменко Н.В. Рекреційні ресурси та курортологія. Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

Додаткова

15. Бейдик О. О. Словник – довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреативної географії. – К.: Палітра, 1997. – 130 с.
16. Бейдик О.О. Алгоритм комплексного дослідження рекреативно-туристських ресурсів України // Туристский феномен: экономические, социальные, экологические и культурно-исторические предпосылки и последствия. Материалы IV Междунар. наук.-практ. конф. (г.Святогорск, 14-16 мая 2002 г.). – Донецк, 2002. – С. 246-250.

- 17.Бейдик О.О. Рекреаційно-туристичні ресурси України: Методологія та методи аналізу, термінологія, районування. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2001. – 395 с.
- 18.Гудзь П.В. Економічні проблеми розвитку курортно-рекреаційних територій. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, ЛТД», 2001. – 269 с.
- 19.Жданова О.М., Тучак А.М., Поляковський В.І., Котова І.В. Організація та методика оздоровчої фізичної культури і рекреаційного туризму: Навч. посіб. – Луцьк: Вежа, 2000. – 234 с.
- 20.Иванух Р., Жученко В. Стратегические проблемы развития рекреационно-туристического комплекса Украины // Экономика Украины. – 1998. - №1. – С. 65-70.
- 21.Корецкий Л.М., Смаль И.В. Научно-методологические аспекты экономико-географического исследования территориально-рекреационных систем. Методологические проблемы современной географии: Сб. науч. трудов. – К.: Наук. Думка, 1993. – 288 с.
- 22.Кравців В.С., Гринів Л.С., Копач М.В., Кузик С.П. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери. – Львів: ІРД НАН України, 1999. – 78 с.
- 23.Лукьянова Л.Г. Рекреационное образование специалиста туристской отрасли // Туризм у ХХІ столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – К.: Знання України, 2002. – С. 424-434.
- 24.Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України / НАН України; Інститут регіональних досліджень. – Львів, 1997. – 259 с.
- 25.Нарстедт В., Піводда М. Рекреаційний сервіс в Європі: професія або інтуїція? Перспективи оздоровчого туризму в умовах бальнеолікарень і курортів / Пер. з нім. – Ужгород: Ліра, 2001. – 119 с.
- 26.Нудельман М.С. Социально-экономические проблемы рекреационного природопользования. – К.: Наук. думка, 1987. – 128 с.

27. Шмагина В.В., Харичков С.К. Рекреация и туризм в системе современных приоритетов социально-экономического развития. – Одесса: НАН Украины; Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований, 2000. – 70 с.

Ресурси мережі Інтернет

28. <http://www.medtour.info/aboutresorts/classification/kumiss/> – інформація про кумисолікування і кумисолікувальні курорти.

29. <http://www.medtour.info/aboutresorts/kurort/> – велика кількість інформації про різноманітні курорти, їхня класифікація, курорти світу.

30. <http://webdesign.perm.ru/006/01/Balneol.html> – бальнеологічні курорти світу (текстовий варіант). Розглядається за регіонами і країнами світу.

31. <http://rmat-english.narod.ru/slovar/slovar.htm> – Туристський термінологічний словник (Зорін І.В., Квартальнов В.А.).

32. <http://www.encyclopedia.ru/> – «Мир энциклопедий» – російськомовні енциклопедичні видання (енциклопедії, енциклопедичні словники, довідники).

33. <http://www.igh.ras.ru/> – Сайтотека енциклопедичної літератури.

Зміст

	Стор.
Вступ.....	3
Розділ I. Програма навчальної дисципліни.....	4
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни.....	4
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни.....	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література.....	6
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни.....	6
Розділ II. Робоча програма навчальної дисципліни.....	8
2.1. Кваліфікаційні вимоги до студентів.....	8
2.2. Тематичний план навчальної дисципліни.....	9
2.3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами.....	10
2.4. Плани лекцій.....	16
2.5. Плани практичних (семінарських) занять.....	17
2.6. Самостійна робота студентів.....	19
2.7. Індивідуальна робота.....	22
2.8. Контрольні запитання для самодіагностики.....	27
2.9. Індивідуально-консультативна робота.....	30
2.10. Методики активізації процесу навчання.....	31
2.11. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів.....	31
2.12. Зразок завдання до модульного контролю.....	33
2.13. Проведення підсумкового письмового заліку.....	34
2.14. Список рекомендованих джерел.....	35

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «**Рекреалогія**»
(для студентів 1 курсу денної і 2 курсу заочної форми навчання напряму
підготовки 6.020107 – «Туризм»)

Укладачі: **ПАРФІНЕНКО** Анатолій Юрійович,
ЩЕРБІНА Лариса Володимирівна,
ЛЕОНОВ Ярослав Володимирович

В авторській редакції
Комп'ютерна верстка: *І. О. Храпко*

План 2010, поз. 441 Р

Підп. до друку 03.12.2010 р.	Формат 60x84/16
Друк на ризографі	Ум. друк. арк. 1,7
Тираж 12 пр.	Зам. № 7137

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №4064 від 12.05.2011 р.